

С Т А Н О В И Щ Е

За дисертационния труд на Амир Мустафи, редовен докторант, платено обучение в професионално направление 2.3 Философия (Философия с преподаване на английски език), Катедра „Философия“, Философски факултет, СУ „Св. Климент Охридски“, на тема “Късно-модерната нормативност и традиционната социална действителност (интеркултурните отношения на Балканите и духът на интеграцията в ЕС“ за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ в научна област 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.3 Философия, научен ръководител проф.дфн Пламен Матеев Макариев

Данни за дисертанта

Не познавам лично докторанта, но от неговата автобиография става ясно, че има успешна кариера на академичен служител и експерт в сферите на проектната и международната дейност в Югоизточния Европейски университет в Тетово и в Института за политически и международни отношения, Македония. Изпълнява функции на асистент на генералния секретар на този университет, на одитор по качеството и на координатор на проекти в Института за политически и международни отношения в Тетово. Има опит от работа в банковия сектор. Образованието му – икономика и магистратура по международни отношения в Тетово са подходящи за изграждането му като експерт, който може да допринесе за европейската интеграция на Македония и като цяло – на региона на Западните Балкани. Опитът му в дисертацията да обоснове своите виждания за перспективите на Балканския регион в европейската интеграция и идеята за наднационалната политическа идентичност на ЕС през философията на Хабермас и на редица водещи съвременни либерални мислители предизвиква определен интерес, особено с оглед на настоящата реалност, която по-скоро е на път да я постави

сред поредицата утопични, или поне нереалистични проекти, преживявани драматично от нашите народи.

Данни за докторантурата

Докторантурата е реализирана в съгласие със ЗРАСРБ и съответните правилници. Докторантът е участник в авторитетната докторантска програма по философия на английски език на Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, която се развива изключително успешно и в нейната организация са включени отлични професионалисти. Докторантът е зачислен за 10 месеца през академичната 2013/14 г., но изследователските му усилия са се увенчали с успех за относително по-дълъг период.

Данни за дисертацията и автореферата

Темата е изключително актуална и авторът е избрал доста интересен ракурс към нейното разглеждане. Идентичностите, религиозните и етническите отношения и конфликти на Балканите в течение на векове са били в основата на войни и бедствия за нашите народи. Оценявам позитивно мотивацията на автора да потърси отговор чрез анализ и критика на съвременни философски идеи на въпроса възможно ли е разбирателство между народите на Балканите на основата на нов прочит на либералните ценности в интеграцията в Европейския съюз.

Дисертацията е написана на добър английски, нейният обем е 280 нестандартни страници, състои се от увод, четири части, заключение,, библиография и дълъг списък от заключителни бележки. В списъка на литературата се съдържат десет страници с библиографските данни на оригинални и преводни изворови текстове по социална и политическа философия на английски език, има и позовавания на критически изследвания

на автори от Балканите на няколко езика. По-добре би било да бяха номерирани, за да може да се даде тяхно число. Смятам, че научната осведоменост на автора Амир Мустафи може да бъде оценена изключително позитивно.

Авторефератът представя достатъчно точно и подробно постигнатото в дисертационния труд. Имам някои забележки по превода на някои термини и изрази на български, но те не са толкова значими.

Научни приноси

Основната цел, поставена от Амир Мустафи в дисертационния труд, е да подчертае несъответствието между концепциите за традиционната социална и политическа идентичност на Балканите и съвременната наднационална политическа идентичност на ЕС. Тя е допълнена от намерението му да анализира социалните и политическите посоки, в които поемат различните балкански държави с цел да се интегрират в ценностите и нормите на ЕС, като процесът е интерпретиран като „интеграция в нормативността на Съюза“, или както бихме могли да кажем – в неговия символен комплекс. Доколкото разбирам идеята на автора, традиционните концепции за социална и политическа идентичност на Балканите са свързани с идентификацията с определен етнос, религия, култура, традиции, а интеграцията в нормативността на Съюза ще остави всичко това на заден план и хората ще заживеят, водени от ценностите за равенството на правата, защита от дискриминация, общностна солидарност и др, без да преживяват „традиционните“ различия помежду си като значими. По този начин „духът на ЕС“ ще се наложи над всякакви различия между народите и страните. Средството за това е преосмислянето на комуникативната култура и компетентност с цел да се избегнат ограниченията и да се изградят условия

за диалог, подобни на тези в „дискурсивната етика“ на Ю. Хабермас. Предишното конфликтно минало на традиционната идентичност се обяснява чрез комуникативни дисонанси, довели до изключване на определени идентичности.

В четвъртата част Амир Мустафи се опитва да дефинира „Духа на ЕС“, който според него служи като движеща сила в неговото развитие. Той е основата за изграждането на „самосъзнанието на ЕС“. Оценявам положително извода на автора, че съвременната политическа идентичност на балканските страни включва готовност за политическо единство, за което е необходимо практикуване на общо поведение на вземане на политически решения, които да отразяват надеждите на мнозинството. Това означава, че „Духът на ЕС“ не е само идеология на евробюрократите от Брюксел, а своеобразно колективно самосъзнание, което може да бъде възприето от мнозинството.

Научните постижения на Амир Мустафи в неговия дисертационен труд могат да бъдат оценени като критическо разглеждане на актуални проблеми на социално-политическата философия с помощта на познати теоретични инструменти, които обаче позволяват да се открият съществени нови страни в тяхното интерпретиране. Това е „хабермасианската парадигма на комуникативното действие и разум“, която се явява средството за осмисляне на „духа“ на европейската интеграция в балканския културен контекст.

Интерес представлява и неговото заключение, че в Сърбия, Албания и Косово са по-уместни еднонационални, но толерантни към малцинствата модели, докато в Босна и Херцеговина, Черна Гора и Македония са по-приложими модели на мултинационално устройство на държавата. Бих го определил като дискуссионно в светлината на поредицата „замразени“ и „открити“ конфликти в нашия изстрадал регион.

Ще отбележа, че за мен най-интересно в дисертационния труд е използването на философски идеи на водещи либерални мислители в подкрепа на една идеологична интерпретация, която възприемам по-скоро като симпатична утопия. Бих поставил въпроса за движещите сили на тази промяна на съзнанието на народите на ЕС, и по-специално на тези на Балканите, в посока на възприемането на тази „нормативност“, или „Дух на интеграцията“. Дали това са чиновниците и институциите на ЕС, националните институции, приятелите на ЕС и Балканите от САЩ, академичните среди в нашите страни или младите хора? Аз бих се радвал да видя как философските идеи на Хабермас, Тейлър, Бауман и редица други биват усвоени от политическия елит на ЕС и водещите страни в него и това ги довежда до едно духовно прераждане, след което престават да мислят за корпоративни интереси, а се връщат към първоначалните либерални ценности за Европейското обединение. Бих приел и, че разбирането на Амир Мустафи за посоката на развитие на Западните Балкани е една от възможностите да се избегнат бъдещи конфликти и да се решат противоречията между народите в този регион, за които не винаги са виновни само външните сили.

Публикации и участия в научни форуми

Амир Мустафи има две публикации по темата, излезли от печат. Те са представени на научни форуми в Р. Македония.

Заклучение

В заключение искам да изразя своето убеждение, че в дисертационния труд на Амир Мустафи има научни постижения, които отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и ми дават достатъчно основания да предложа на

научното жури да му бъде присъдена ОНС „Доктор“ в професионално направление 2.3 Философия (Философия на английски език).

ПОДПИС:

(проф.д.н. Вихрен Янакиев Бузов,
Философски факултет,
ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“)